

Directoraat-generaal Klimaat
en Energie

Behandeld door

Datum
9 januari 2025

Kenmerk
DGKE / 96459788

Bijlage(n)

agenda

Omschrijving	Bespreken sectorale voorstellen klimaat en energiemaatregelen Gebouwde omgeving met MVRO, SFIN en MKGG
Vergaderdatum en -tijd	28 januari 2025, 14.15 uur - 14.45 uur
Locatie	Ministerie KGG, de Kleine Zaal

STUK 11 Opening

1. Randvoorwaarden op orde

Bespreekpunt:

- *Overeenstemming bereiken over de benodigde randvoorwaarden die nodig zijn om doel voor de gebouwde omgeving te realiseren*

2. Invulling voor 2030 sectordoel gebouwde omgeving [13,2 Mton]

A. Voorstel gebouwde omgeving

Bespreekpunt A:

- *Bespreken voorstel Gebouwde Omgeving*

Toelichting

- Zoals in het BWO in oktober is besproken, heeft MVRO een voorstel gedaan voor alternatief beleid ter invulling van het sectordoel gebouwde omgeving. Het voorstel bestaat uit subsidiërende maatregelen, te dekken uit het Klimaatfonds en één voorstel voor normering.
  - o In tabel 1 is een overzicht te zien van de ingediende maatregelen bij het Klimaatfonds, incl. de conceptbeoordeling. In totaal is voor meer dan 7 mld. ingediend.
  - o Daarnaast wordt alternatief beleid voorgesteld voor:
    - Energieprestatie-eisen in te voeren voor gebouwen met industriefunctie in 2030 [0,25 Mton]
    - Stimulering van verduurzaming via Nationale Hypotheek Garantie (NHG) [0,04 Mton]
  - o Het doelbereik van deze maatregelen in Mton is onvoldoende om het sectordoel te behalen.
- Om aanspraak te maken op Europese middelen van het Social Climate Fund moet Nederland juni 2025 een plan indienen. Deze middelen kunnen o.a. worden ingezet voor kwetsbare huishoudens in de gebouwde

omgeving om de impact van ETS2 te beperken (naast weggebruikers en micro-bedrijven).

Ons kenmerk
DGKE /

Tabel 1: Ingediende maatregelen gebouwde omgeving klimaatfonds, incl. conceptbeoordeling (zie in bijlage toelichting op afgewezen voorstellen)

Ingediende maatregelen gebouwde omgeving Klimaatfonds, incl. beoordeling (groen + groen = toegekend, oranje + groen is toegekend of gereserveerd met voorwaarden, groen + rood = inhoudelijk goed voorstel, maar afgewezen i.v.m. schaarse middelen, rood + rood = afgewezen).	Claim (€ mln.)	Beoordeling inhoud	Toekenning (T)/toekenning onder voorwaarde (ToV)/reservering (R) (€ mln.)/afwijzing (A)
Toekenning onder voorwaarde: Waarborgfonds warmtenetten	215,5		215,5 (T)
Bijstelling warmtenetten investeringssubsidie	-180		-180 (T)
Financiële instrumenten voor de investering ten behoeve van de verduurzaming van MaVa	175		175 (T)
Nationaal Isolatie Programma	866,7		866,7 (T)
Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	401		401 (T)
Nationale deelneming Warmte	224		224 (ToV)
Reservering: Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normring Cv-ketels	190		190 (R)
Reservering: Algemene reservering uitvoeringskosten, G1 uitfasering slechte huurwoningen	29		29 (R)
Reservering: Algemene reservering uitvoeringskosten, reservering voor G10 uitfasering slechte energielabels utiliteitsbouw	16,7		16,7 (R)
Verlagen inpandige kosten warmtenetten voor eindgebruikers	1.355		0 (A)
Continuëren Nationaal Warmtefonds	1.050		0 (A)
Intensivering subsidieregeling DUMAVA	1.000		0 (A)
Prijsgarantie collectieve warmte	1,2		0 (A)
Gedragbeïnvloeding en informatievoorziening	13,4		0 (A)
Intensiveren en uitbreiden Nationaal Isolatieprogramma, inclusief brede informatieverstrekking, ondersteuning en communicatie	1.000		0 (A)
Ophogen middelen voor subsidie warmtepompen (handhaven 30 procent subsidie)	1.087		0 (A)
Opschalen verbouwstromen	100		0 (A)
Stimuleren zon-PV op huurwoningen	100		0 (A)

B. Mogelijke aanvullende maatregelen om sectordoel te halen

Besprekpunt B:

- Wat is ervoor nodig om alternatieve maatregelen onderdeel te laten vormen van het maatregelenpakket dit voorjaar met oog op 2030 en de periode daarna?
- Welke maatregelen kunnen gezamenlijk worden uitgewerkt ter voorbereiding op het volgende BWO?

3. Collectieve warmte – warmteheffing en prijsgarantie

Besprekpunt:

- Zijn MVRO, SFIN, MKGG het eens over het doel van een prijsgarantie ten behoeve van collectieve warmte?
- Zijn MVRO, SFIN, MKGG bereid om in aanloop naar VJB de mogelijke dekkingsopties nader te laten uitwerken?

Toelichting:

- Huishoudens die hun woning verduurzamen door aan te sluiten op een warmtenet zijn momenteel vaak duurder voor hun energie uit dan huishoudens die hun woningen verduurzamen met een warmtepomp. Ook als warmte in die wijk de goedkoopste verduurzamingsstrategie is voor de samenleving als geheel. Dat geldt zowel voor wijken die al zijn aangesloten, als voor nieuwe aansluitingen.
- Tegelijk zijn warmtenetten vaak de beste oplossing in wijken met dichte bebouwing en met slechte isolatie, waar veel huishoudens met een laag of een (laag) midden inkomen wonen. Goede voorbeelden van dit soort wijken zijn de warmtenetwijken in Purmerend of Rotterdam-Zuid. Het

uitgangspunt van het kabinet is dat waar collectieve warmte de logische, goedkoopste oplossing is, dat ook moet terugkomen in de energierekening van de bewoners. In het Hoofdlijnenakkoord is dit onderkend en afgesproken dat hier wat aan wordt gedaan.

- Een prijsgarantie is een mogelijke oplossing om eindgebruikerskosten in lijn te brengen met de nationale kosten. Warmtenetgebruikers in wijken waar warmtenetten tot laagste kosten leiden krijgen daarmee de zekerheid dat zij niet meer dan gas, of op termijn een warmtepomp betalen. De werking van dit instrument zal nog nader worden uitgewerkt.
- Deze garantie kan op verschillende manieren gefinancierd worden.
  - o Binnen het warmtedomein kan gekeken worden naar het anders inzetten van bestaande (subsidie)middelen.
  - o Breder in het energiedomein kan gekeken worden naar opties in de energiebelasting (door hogere gastarieven, een lagere belastingvermindering, of een specifieke opslag voor warmte zoals de ODE voorheen).
  - o Er kan op de KGG-begroting worden omgebogen op andere uitgaven.
- De verschillende voor- en nadelen en haalbaarheid van deze opties zullen de komende tijd verder worden uitgewerkt. Zo moet bijvoorbeeld voor sommige opties een link gemaakt worden tussen de inkomsten- en uitgavenkant van de begroting. De begrotingsregels schrijven voor dat het oormerken van inkomsten voor uitgaven in beginsel niet wenselijk is. Als elektriciteitsgebruikers mee zouden moeten betalen aan warmtenetten zou hier een uitzondering op moeten komen.

4. Proces

Bespreekpunt

- *Kennisnemen van proces en eventueel aandachtspunten meegeven.*

Toelichting

- Er is op 4 februari een breed BWO met alle vakministers over het proces en inzet VJB.
- Komende weken worden maatregelen ambtelijk verder uitgewerkt t.b.v. besluitvorming in het voorjaar en afhankelijk van gemaakte afspraken in dit BWO.
- Relevante input van externe partijen wordt hierin meegenomen
- In maart zal er nog een BWO met MKGG, MVRO, SFIN zijn om maatregelenpakketten met alternatief beleid voor de gebouwde omgeving vast te stellen.
- In april zullen de uitkomsten worden verwerkt in Voorjaarsnota voor TK.

Bijlage 1

1.1 Tabel met afgewezen maatregelen Klimaatfonds en reden voor afwijzing

Ons kenmerk
DGKE /

Afgewezen maatregelen gebouwde omgeving Klimaatfonds	Toelichting afwijzing
Verlagen in pandige kosten warmtenetten voor eindegebruikers	Collectieve warmteoplossingen zijn doorgaans doelmatiger dan individuele. Daarom zet het Rijk ook in op de ontwikkeling van warmtenetten. Het is daarbij belangrijk dat subsidiëring plaatsvindt in die wijken waar een warmtenet de meest doelmatige oplossing is. Deze maatregel hangt samen met andere, meer randvoorwaardelijke, maatregelen die o.a. gestimuleerd worden uit het perceel energie-infrastructuur en nodig zijn om warmtenetten op grotere schaal tot ontwikkeling te brengen. De WGIW dient te borgen dat gemeenten daar warmtenetten gaan aanleggen waar dat de meest doelmatige oplossing is. Deze voorgestelde maatregel betreft een bestaande regeling, waarbij de gevraagde middelen met name nodig zijn vanaf 2027 en verder. De maatregel wordt vanwege krapte in het perceel afgewezen, ondanks dat het nut van de maatregel wordt gezien.
Continueren Nationaal Warmtefonds	Het Warmtefonds is een doelmatig instrument omdat het een goede aanvulling is op bestaande ISDE-subsidies en het effectief de investeringsdrempel wegneemt omdat installateurs direct vanuit het Warmtefonds betaald kunnen worden. Toevoegingen aan het Warmtefonds levert cofinanciering op van circa 4x (25% rijksgeuld, 75% privaat). Uit het fiche blijkt onvoldoende waarom het Warmtefonds zou ophouden te bestaan als het Rijk geen bijdrage zou leveren; er wordt onvoldoende onderbouwd waarom de private sector dit niet geheel zou kunnen financieren (i.p.v. 75%). Om die reden, en vanwege ontoereikendheid van het klimaatfonds, wordt dit voorstel afgewezen. Voorstel wordt ook ingediend via Social Climate Fund.
Intensivering subsidieregeling DUMAVA	Er wordt 700 mln. / 1000 mln. aangevraagd. Er is subsidie nodig voor de verduurzaming van het MaVa omdat verduurzaming zich zelden (snel) terugverdiend. Normerende en beprijzende maatregel zullen niet voldoende zijn; er is hulp nodig voor de investeringsdrempel. Het kabinet besluit daarom om 175 miljoen vrij te maken voor het voorgestelde garantiefonds voor aantrekkelijke leningen naast de al bestaande kleine leningen via verschillende fondsen en de subsidieregeling Dumava. Hiermee zijn er verschillende opties waarmee het maatschappelijk vastgoed kan verduurzamen. Deze maatregel wordt afgewezen, mede vanwege een tekort aan budget.
Prijsgarantie collectieve warmte	Inhoudelijk onvoldoende maatregel. Het idee is echter wel goed; door prijsgarantie krijgen bewoners zekerheid op een aantrekkelijk aanbod wat de vraag naar warmtenetten zal doen stijgen. Dekking uit KF ligt niet voor de hand want structureel en open einde. Er wordt momenteel gezocht naar andere dekkingsmogelijkheden, onder meer vanuit de EB.
Gedragsbeïnvloeding en informatievoorziening	Het belang van heldere communicatie, informatievoorziening en gedragsbeïnvloeding aanvullend aan subsidies, normeren en beprijzing wordt erkend. De additionaliteit ten opzichte van bestaande communicatie en informatiestromen (ZODKO, verbeterjehuis.nl), Toolkits van PVGO is op dit moment onvoldoende duidelijk in het fiche. Omdat onvoldoende duidelijk is of en op welke manier deze maatregel additioneel is aan het huidige communicatie-instrumentarium wordt deze maatregel afgewezen.

<i>Intensiveren en uitbreiden Nationaal Isolatieprogramma, inclusief brede informatieverstrekking, ondersteuning en communicatie</i>	<i>Subsidiëring van verduurzamingsmaatregelen van huishoudens is met name nodig vanwege uitblijven/afschaffen normering & beprijzing. Het kabinet acht aanvullende subsidiëring daarom momenteel niet doelmatig. Daarom wordt dit voorstel afgewezen. Eventueel kan overwogen worden om aanvullende middelen in te zetten voor uitsluitend het 'lokale aanpak'-gedeelte van deze maatregel ter ondersteuning van lagere inkomens.</i>
<i>Ophogen middelen voor subsidie warmtepompen (handhaven 30 procent subsidie)</i>	<i>Zonder normerende en beprijzende maatregelen rondom warmtepompen is de inzet van aanvullende subsidies minder doelmatig (er zijn meer middelen nodig om het gewenste doel te bereiken). De ISDE-subsidiering dient niet opgehoogd te worden naar 30% om de terugval in het aantal warmtenetten te compenseren, aangezien warmtenetten daar aangelegd dienen te worden waar dat de optie is met de laagste nationale kosten. Daarbij is de terugverdientijd van warmtepompen ook met 20%-subsidiëring voldoende aantrekkelijk om een investering door huishoudens te rechtvaardigen. Daarom acht het kabinet op dit moment aanvullende subsidiëring niet doelmatig en wordt dit voorstel afgewezen.</i>
<i>Opschalen verbouwstromen</i>	<i>Deze maatregel ziet op het vergroten van de kosten efficiënte en arbeidsproductiviteit. Uit het fiche wordt onvoldoende duidelijk waarom de markt dit niet zelfstandig op kan pakken en waarom het Rijk hier een (financiële) rol bij zou moeten spelen. Daarom wordt dit voorstel afgewezen.</i>
<i>Stimuleren zon-PV op huurwoningen</i>	<i>Het stimuleren van zon op huurdaken met Rijkssubsidies wordt niet doelmatig geacht, zeker nu de EPV-constructie niet praktisch lijkt. Daarbij waren PBL en TNO bij voorgaande MJP's niet positief over deze maatregel. Daarom wordt deze maatregel afgewezen.</i>